

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2025 yılı itibarıyla Türkiye’de emeklilik sistemi, yapısal adaletsizlikler ve kurumsal verimsizlikler açısından tarihinin en derin çelişkilerine sahne olmaktadır. Özellikle memur ve işçi emeklileri arasında giderek açılan maaş farkları, emekli aylıklarının yetersizliği ve toplumsal gelir dağılımındaki bozucu etkiler, sistemin eşitlik ilkesine dayalı sosyal devlet anlayışından ciddi sapmalar içerdiğini ortaya koymaktadır. Aynı prim gün sayısı ile hizmet üretmiş bireylerin yalnızca statülerine göre farklı emekli maaşı alması, Anayasa’nın eşitlik ilkesine ve sosyal güvenlik hakkının evrensel boyutuna açıkça aykırıdır. Öte yandan, en düşük emekli aylığının asgari ücretin çok altında kalması, milyonlarca emekliyi açlık sınırının altında yaşamaya mahkûm etmekte, yıllarca alın teri dökerek ülkeye katkı sunmuş bireylerin onurlu bir emeklilik yaşamı sürmelerine imkân tanımamaktadır. Bütün bu gerçekler, emeklilik sisteminin yalnızca finansal değil, ahlaki ve sosyal sürdürülebilirliğinin de tehdit altında olduğunu göstermektedir. Emekli aylıklarının yetersizliği, emekliler arasında eşitsizliğe yol açan güncelleme mekanizmaları ile bayram ikramiyelerinin reel değer kaybı gibi sorunların nedenlerinin ve çözüm yollarının araştırılması amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 08.05.2025

Bülent KAYA
İstanbul Milletvekili
Grup Başkanı

GEREKÇE

Türkiye’de sosyal güvenlik sisteminde yapılan yapısal dönüşümler sonucunda, emeklilerin yaşam standartları ciddi biçimde gerilemiş, kamusal emeklilik sistemi sosyal devlet anlayışından uzaklaşmıştır. Emeklilik maaşlarının giderek düşmesi ve bayram ikramiyelerinin reel olarak erimesi, toplumun en kırılgan kesimlerinden biri olan emeklileri açlık sınırının altında yaşamaya mahkûm etmektedir.

2008 yılında yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile birlikte aylık bağlama oranlarının düşürülmesi ve emekli maaşlarının büyüme oranından daha az etkilenmesi sonucunda, emeklilerin maaşları yıllar içinde reel olarak erimiştir. Örneğin, **2001 yılında asgari ücretin 1,6 katı olan en düşük emekli maaşı, 2025 yılı itibarıyla asgari ücretin ancak %60’ı düzeyine inmiştir. Eğer 2001 yılındaki oran korunabilmiş olsaydı, bugün en düşük emekli aylığının 35.000 TL’nin üzerinde olması gerekirdi. Buna karşın 2025 yılında açıklanan en düşük emekli maaşı yalnızca 14.469 TL’dir.**

Öte yandan 2018 yılında 1.000 TL olarak başlatılan bayram ikramiyesi, geçen süre zarfında enflasyon karşısında neredeyse sabit kalmıştır. **Altı yılda resmi TÜFE yaklaşık 10 katına çıkarken, bayram ikramiyeleri sadece 4 kat artırılmış ve 2025 itibarıyla 4.000 TL olarak ödenmiştir. Oysa enflasyon oranına endeksli bir artış yapılmış olsaydı dahi bayram ikramiyelerinin bugün en az 10.000 TL seviyesinde olması gerekirdi.** Bu durum, bayram ikramiyesinin sosyal anlamını ve emeklilere sağladığı destek fonksiyonunu ortadan kaldırmış; ikramiyeler göstermelik bir uygulamaya dönüşmüştür.

Emeklilik sisteminde yıllar içinde oluşan diğer bir büyük adaletsizlik ise 4A, 4B ve 4C kapsamındaki emeklilere uygulanan maaş güncelleme yöntemlerinde ortaya çıkmıştır. 2024 yılında memur emeklilerine yapılan %49,3 oranındaki artış, aynı yıl işçi ve Bağ-Kur emeklilerine önce %37,57, sonra geçici yasal düzenleme ile %49,25 olarak uygulanmış; 2025 yılına gelindiğinde ise bu kez memur emeklileri %11,55 ile daha düşük bir artış almıştır. Bu gelgitli ve keyfi uygulamalar, emekliler arasındaki eşitsizlikleri derinleştirmektedir.

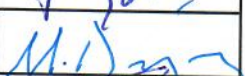
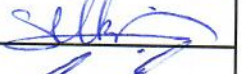
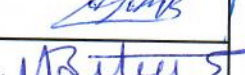
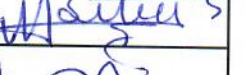
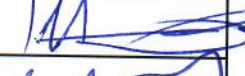
Yüksek enflasyon, TL’nin değer kaybı, kamu kaynaklarının etkin kullanılmaması, kayıt dışı istihdamın yaygınlığı gibi yapısal sorunlar, sosyal güvenlik sisteminin dayanıklılığını zayıflatmakta ve emekli maaşlarının yetersizliğini kalıcı hale getirmektedir. Öte yandan, Hükûmetin bireysel emeklilik sistemine yönelimi, kamusal güvencenin zayıflatılması ve sosyal

devlet anlayışının tasfiyesi olarak değerlendirilmektedir. Otomatik Katılım Sistemi (OKS) ile bireyler zorunlu olarak Bireysel Emeklilik Sistemi'ne yönlendirilmekte, bu da devletin sorumluluğunu bireylerin omuzlarına yüklemesi anlamına gelmektedir.

Tüm bu sorunlar, yalnızca geçici tedbirlerle değil, sistemin temel ilkelerini yeniden ele alan köklü ve adil çözümlerle giderilebilir. Emeklilik maaşlarının hesaplanmasında daha adil ve eşitlikçi yöntemlerin benimsenmesi, güncelleme katsayısının büyüme oranını tam yansıtacak şekilde belirlenmesi, bayram ikramiyelerinin enflasyona endekslenerek anlamlı bir seviyeye çıkarılması ve kamu emeklilik sistemine yeniden güven tesis edilmesi gereklidir.

Bu bağlamda, emekli aylıklarının yetersizliği, güncelleme ve zam mekanizmalarının adaletsizliği, bayram ikramiyelerinin reel değer kaybı, sosyal güvenlik sisteminde giderek artan eşitsizlikler ve bireysel emeklilik sistemine yönelim gibi çok boyutlu sorunların tüm yönleriyle araştırılması, sorunlara kalıcı çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması elzemdir.

08.05.2025 tarih 23 Sayılı Araştırma Önergesi!

SN	MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
1	SADULLAH KISACIK	ADANA	
2	İDRİS ŞAHİN	ANKARA	
3	MESUT DOĞAN	ANKARA	
4	SADULLAH ERGİN	ANKARA	
5	ŞERAFETTİN KILIÇ	ANTALYA	
6	CEMALETTİN KANİ TORUN	BURSA	
7	MEHMET ATMACA	BURSA	
8	SEMA SİLKİN ÜN	DENİZLİ	
9	ERTUĞRUL KAYA	GAZİANTEP	
10	NECMETTİN ÇALIŞKAN	HATAY	
11	BÜLENT KAYA	İSTANBUL	
12	DOĞAN DEMİR	İSTANBUL	
13	ELİF ESEN	İSTANBUL	
14	HASAN KARAL	İSTANBUL	
15	MEDENİ YILMAZ	İSTANBUL	
16	MUSTAFA KAYA	İSTANBUL	
17	BİROL AYDIN	İSTANBUL	
18	MUSTAFA BİLİCİ	İZMİR	
19	İRFAN KARATUTLU	KAHRAMANMARAŞ	
20	HASAN EKİCİ	KONYA	
21	MEHMET EMİN EKMEN	MERSİN	
22	SELÇUK ÖZDAĞ	MUĞLA	
23	MEHMET KARAMAN	SAMSUN	
24	CEM AVŞAR	TEKİRDAĞ	